

De Romeinsche Vrouw.

Wie de Hollandsche vrouw wil leeren kennen, moet niet in 't badseizoen te Scheveningen blijven hangen of na Nieuwjaar het mondain-Haagsche residentieleven meemaken.

Zoo iemand ziet Hollandsche vrouwen; vrouwen tenminste, die een Hollandschen naam dragen en zich ook nog wel eens verwaardigen willen, wat Hollandsch te spreken, zij 't ook met een eigenaardig accent en met vreemde woorden doorspekt. Maar „de” Hollandsche vrouw ziet hij niet. Hij ziet de Nederlandsche uitgave van een internationaal wereldstad-type, dat zich naar volksaard en woonplaats wel wat wijzigt, maar toch niet zóó, of de Parisienne en de Haagsche staan dichter bij elkander dan laatstgenoemde staat bij de burgervrouw uit de provinciestad en van het platteland, waar dan toch het nationale type het zuiverst wordt bewaard.

De „trek” gaat altijd van het land naar de groote steden. Zóó sterk, dat het in een stad als Parijs regel is, dat een geslacht in twee of drie generaties uitsterft, zoodat de metro-pool om te blijven bestaan voortdurend de beste krachten van het platteland opzuigen moet, maar er dan ook steeds den invloed van ondervindt.

Er gaat van de groote steden ongetwijfeld in velerlei opzicht een krachtige invloed uit op 't gansche volk, met name ten opzichte van kunst, wetenschap en beschaving, maar de kern en kracht van het volk ligt in die wereldsteden niet.

In Italië zoomin als in Nederland.

Wie de „Romeinsche vrouw” wil leeren kennen, mag Rome, de hoofdstad, niet voorbijgaan; moet zich dáár eerst oriënteren en er de vrouw van de wereld met de Parijsche, de Berlijnsche en de Weenerin vergelijken, om het volkskarakter reeds eenigszins te zien onder de vormen eener internationale beschaving, — maar dan moet hij onder 't volk gaan; onder de veehoeders in 't gebergte; onder de visschers langs de zee; in de vlakke, op de heide overal.

Wat den vreemdeling onmiddellijk opvalt bij de Romeinsche vrouw, is haar schoonheid. Natuurlijk moet men dit niet overdrijven. 't Kost ginds, zoo min als hier, moeite, een verzameling bijeen te brengen van vrouwen, die maar o zoo weinig met schoonheid versierd zijn. Wij vergeten maar al te vaak, dat de zonde ook de schoonheid der vrouw bedorven heeft, en dat, 't geen we nog als zoodanig bewonderen, slechts een klein overblijfsel is van wat God de vrouw geschonken had, toen ze uit Zijn scheppende hand was voortgekomen.

De Romeinsche vrouw echter is over 't algemeen meer met uiterlijk schoon bedeed, dan de Noord-Germaansche. Het klimaat, de afkomst, de levenswijze, de voeding, alles werkt daartoe mede.

Het Zuidelijk klimaat vraagt niet zooveel inspanning van den mensch, om in zijn levensbehoeften te voorzien, als het Noordelijke.

In geslachten werkt de vrouw er zich waarlijk niet krom! Tot de taaie inspanning van den Hollander is de bewoner van Midden- en Zuid-Italië in 't geheel niet geschikt. Het leven heeft voor hem weinig eischen. Als zijn maïs-akker bezaaid is en zijn wijngaard behangen met kleine druiven, dan doen

de vruchtbare bodem en de zomerzon de rest, naar Gods bestel, en bepaald druk behoeft hij 't zich niet te maken, om in zijn behoeften te voorzien.

Hij is sober, wat het gebruik van spijs en drank betreft; zware voeding heeft hij niet noodig; zijn kleeding in dat warme klimaat eischt weinig uitgaven; de zomerhitte maakt sterke inspanning onmogelijk. . . . de man slooft zich niet af en de vrouw vooral heeft er een gemakkelijk leven.

Trouwens — dat is zoo ook volkszede.

Een man, die zijn vrouw; een vader, die zijn dochter zwaren arbeid liet verrichten, zij 't ook van huiselijken aard, zou kans hebben op een serenade met ketelmuziek. Daar spreekt ieder schande van. 't Is integendeel de plicht van den man, te zorgen dat de vrouw het leven zoo gemakkelijk mogelijk wordt gemaakt.

Maar omgekeerd vraagt hij dan ook, dat de vrouw hem boeie door haar schoonheid.

Hij heeft zèlf een oog voor het schoone in de natuur en in de kunst; hij voelt voor harmonie in lijn en kleur; hij verlustigt zich in de schitterende zon en de rijke plantenweelde van zijn vaderland; hij zoekt ook in de vrouw bovenal de schoonheid van vorm en voorkomen, en dan niet de bleek-blauwe, smeltende, maanlicht-schoonheid, zooals hij ze ziet bij de vreemdelingen, die uit noordelijker streken aan de oevers van de Tiber komen wonen, maar de schitterende, glanzende, stralende schoonheid der klassieke vormen, der bruine passie-prikkelende oogen, der donkere lokken, der fijnbelijnde leden.

Vandaar dan ook, dat gansch anders dan bv. in ónze heiden weidestrecken, ook op het platteland de praktische schoonheidsleer der vrouw druk beoefend wordt. Wie bij ons op de Veluwe rondzwerft of de Oostelijke zandstreken bereist, zal er vele degelijke huismoeders en deugdelijke maagden treffen, maar weinig schoone vrouwen — trouwens, de mannen, vroeg kromgesloofd, doorgroefd en doorrimpeld, hebben haar op dit punt weinig te verwijten. De Romeinsche vrouw steekt in dit opzicht ongetwijfeld boven haar uit als de roos boven de sterrebloempjes aan den rand eener graspol.

Het regelmatige ovale gelaat, de olijffleurige tint, die zoo afsteekt bij de zwarte glinsteroogen, het fijn besneden voorhoofd en de fraai geteekende wenkbrauwen boeien onwillekeurig den vreemdeling, en menigeen kon de bekoorlijkheden dezer eenvoudige dochteren des volks niet wederstaan.

Toch zijn ze daarom niet lichtzinnig.

Op het platteland zijn de zeden nog vrijwel onverbasterd, en de vrouw blijft er getrouw aan den man, die haar huwed of wien ze voor de toekomst haar woord gaf.

Ijverzuchtig zijn ze echter in hooge mate, zoowel als de mannen. Spreekwoordelijk is 't, hoe snel het mes uit de scheede vliegt, zoodra de minnenijd het bloed koken doet. En ook de vrouw is onverzoenlijk, als ze maar iets vermoedt van echtelijke ontrouw, niet het minst in de periode, die in zuidelijke landen vroeg komt, als de schoonheid verwelkt; als de prachtige roos verschrompelt en verflent.

Veel minder dan bij ons is ginds de vrouw gebleven „de hulpe tegenover den man.”

Zij is niet zoozeer zijn helpster, als wel zijn vermaking.

Op huiselijke deugden en kundigheden wordt minder prijs gesteld. De woning is er veel minder het centrum des levens dan bij ons. 't Is de plaats waar men slaapt en schuilt, maar 't grootste deel van 't jaar wordt het leven geleefd in de lucht, vóór de woning, in 't vrije veld, onder 't lommer, in Gods heerlijke natuur. In den arbeid, in de levensworsteling van den man, deelt de Romeinsche vrouw niet. Waarom zou ze? Het ligt niet op haar weg. Ze wordt er niet naar opgevoed. 't Zou tegen alle traditie ingaan. 't Verschil zit er al sinds eeuwen! 't Zelfde verschil tusschen de Romeinsche vrouw uit de dagen des Keizers, toen ze in haar eigen patricische woning haar eigen vertrekken en haar eigen slavinnen had, en haar eigen leven voortzette, buiten den gezichtskring van den man, die haar slechts op gezette tijden bezocht, of . . . geheel verwaarloosde; buiten aanraking met het publieke leven, dat nog wél rekende met de „demi-mondaine,” maar niet met de gehuwde vrouw — 't zelfde verschil wordt in beginsel nog gevonden.

De tegenstelling geeft vaak licht.

Onze historieschrijver *Van Meeteren*, in zijn bekend werk, zegt van de Hollandsche vrouwen uit de zeventiende eeuw het volgende:

„Van de vrouwen dient verhaald, dat die zoo kloek, naarstig en vernuftig zijn, dat zij alle mannelijke handeling en werk in harer mannen afwezen kunnen verrichten, koophandel drijven, rekeningen houden, van 't eene land en stad in de andere reizen, zonder oneerbaar gerucht, dat dergelijke in geen land gezien wordt . . . 't welk de vrouwen wat meer heerschappij toebrengt, dan andere landen prijzen, daar jalouzie, oneerbaarheid en hoogmoed meer dan eenvoudige eerbaarheid heerscht; en hoewel de Hollandsche, Friessche en Zeeuwsche vrouwen met der mannen hanteering meer dan andere bekommerd zijn, en dat uit nood, terwijl haar mannen buiten ter zee of koopvaart uit zijn, zijn zij nochtans van alle natien geacht voor de beste huisvrouwen, voedsters van haar eigen kinderen, de kloekste, netste, reinste en vroedste huishoudsters ter wereld . . .”

Al zal een begrijpelijk patriotisme hier papa *Van Meeteren* wat eenzijdig hebben gemaakt, — toch is er veel waars in, en vindt ge wat juist als 't karakteristieke der Hollandsche huisvrouw geteekend wordt, slechts zeer zwak bij de Romeinsche vrouw terug.

Al heeft zij ook weer andere deugden en weeft zij weer op haar wijze de „hemelsche rozen” door 't menschenbestaan.

Voor haar verstandelijke ontwikkeling wordt, helaas! weinig gedaan. Moge in Italië op papier ook al *leerlicht* bestaan, in werkelijkheid zijn er vele streken, vooral op 't platteland, waar de helft der bevolking analphabeet is, en van die helft behoort dan verreweg het grootste gedeelte tot het vrouwelijk geslacht.

In verband daarmee is het bijgeloof er sterk.

't Is een opmerkelijk feit, dat de Roomsche kerk in de landen, waar zij in de minderheid is, de meeste kracht ontwikkelt en ook inwendig het sterkst staat. Haar dogma's zijn overal dezelfde, doch haar verbastering — het wordt door haar eigen woordvoerders grif toegegeven — is het grootst, daar waar ze sinds eeuwen de alleenheerschappij had.

In ons vaderland is de dorpsgeestelijke, met een klein kuddeke, dat hij aan alle kanten tegen niet-Roomsche invloeden bewaren moet, zeer vaak een ontwikkeld man, die op de hoogte is van zijn tijd; die van hoogerhand zelfs tot studie geprikkeld wordt, omdat Rome óók heel goed weet, hoe in de worsteling der geesten domheid en onkunde het alleggen moeten.

Vergelijk daar de Russische popen of de plattelands-geestelijken uit het Zuiden van Europa eens mee! Streken, waar sinds eeuwen geen strijd de kerkhofrust verstoort!

Is 't wonder, dat ook de Romeinsche vrouw, slecht of in 't geheel niet onderwezen en onder zúlke leiding op godsdienstig gebied, een samenknopsel werd van bijgeloovigheden, zoodat niet zelden zelfs de allereerste beginselen der Christelijke religie verstikt werden onder de aanroeping der heiligen, de vereering der Madonna, het versieren der beelden, het ratelen van gebeden, die tot een vage klankenmassa vervloeiden, het geloof aan tooverij, hekserij en duivelbezweering en vele andere zaken, die uit het heidendom achterbleven en tot heden voortwortelden?

Niet het minst op den vreemdeling maakt de Romeinsche vrouw een diepen indruk.

Reeds twee eeuwen geleden roemde een reiziger bij haar: „Een uiterlijk voorkomen, 't welk haar bijzonder eigen is, en vrij veel zweemt naar dat der schoone standbeelden; veel natuurlijk gezond verstand, iets ernstigs in haar gedrag en in

haren handel, de lieflijke Romeinsche uitspraak, die, zelfs in den mond van 't gemeene volk, het oor streelt” en menig vreemdeling was door Amors pijl getroffen, eer hij 't vermoedde

Temeer, wijl er de moeders haar dochters groote vrijheid laten, als 't een vreemdeling geldt, die „een goede partij” worden kan een verschijnsel, dat zich, helaas! niet tot Italië beperkt!

Dat echter de vreemdeling haar niet ten onrechte roemt, blijkt uit de wijze, waarop onze eigen dichters, sinds de dagen van *Hooft*, die maar moeilijk van Italië scheiden kon, haar bezongen hebben.

Hoor b. v. onzen *Ten Kate*:

„Zóó, met die oogen, donker als de nacht
En woleloos toch gelijk een morgenkrieken,
Het hoofdjen schuilende in een lokkenpracht,
Wéérglinstrend als het git der ravenwieken,
't Gelaat gebronsd en met een lichte tint
Van lieflijke zwaarmoedigheid doorweven,
Fluiks wijkend voor een lach — den lach van 't kind! —
Vol uitgelaten vreugd en lust en leven,
De lipjens frisch als 't roosjen bij de bron
En ruischend van melodische geluiden:
Zóó zag ik u, gij Dochter van het Zuiden,
Bloem uit d'oranjehof, beweeglijk kind der zon!”

Maar hij, de Christen-dichter, had ook oog voor wat haar ontbreekt:

„O, zoo een straal van 't Evangelielicht,
Gelijk het, door geen valsche menschenvonden
Beneveld, van den hemel werd gezonden,
Mocht schijnen voor uw vriend'lijk aangezicht!
Als zooveel krachts haar richting koos naar Boven
Hoe zoudt gij Minnen, Hopen, Gelooven!
Hoe zoudt ge ons, Christnen uit het koude Noord,
Beschamen, wien de vonk meest onder de asche gloort!”
Mocht het licht van Gods genade nog eens overschitteren
den glans der Zuiderzonne, die de velden van Italië stooft!
Mocht het volk er nog leeren kennen de ware Schoonheid;
leeren aanbidden den Schoonste onder de menschenkinderen!

P. Rr.

V A R I A.

Vershil.

De wetenschap half ingedronken,
Voert af van God den Heer;
De wetenschap vol ingeschonken,
Voert tot Hem weer.

(Naar Baco.)

A. J. H.

DE TIJGER.

Dante, de groote meester, heeft ons de hel kunnen schilderen met de schokkendste, aangrijpendste kleuren, doch de schildering van den hemel is hem minder gelukt.

Is dat bevreemdend?

In 't geheel niet.

Met de ellende en de smart, den nood en de uitbarstende zielepijn heeft de mensch kennis gemaakt, sinds hij met een angstigen kreet deze vreemde wereld begroette. En met een zucht, een bangen stervenszucht zal hij deze aarde verlaten, die vervloekt werd om der zonde wil.

Op den bodem aller vragen ligt der wereld zondeschild! heeft Da Costa gezongen. Deze zonde is het, die de harmonie der schoone wereld verbrak; sinds is de ellende onze metgezel geworden, en de dood, en de pestilentie, die op den middag verwoest . . .